

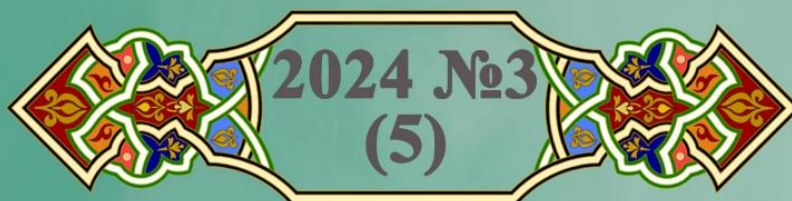
ISSN
ISSN 2992-9229

INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER

TURKOLOGIK TADQIQOTLAR

Xalqaro ilmiy jurnal

Samarqand-2024

TURKOLOGIK TADQIQOTLAR

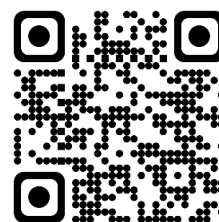
XALQARO ILMIY JURNALI

“TURKOLOGICAL RESEARCH” INTERNATIONAL SCIENTIFIC
JOURNAL

ULUSLARARASI “TÜRKOLOJİ ARAŞTIRMALARI” DERGİSİ
МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ “ТЮРКОЛОГИЧЕСКИЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ”

Jurnal rasmiy sayti: <https://turkologiya.samdu.uz/>

SAMARQAND – 2024

“TURKOLOGIK TADQIQOTLAR” XALQARO ILMIY JURNALI

INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL “TURKOLOGICAL RESEARCH”
ULUSLARARASI “TÜRKOLOJİ ARAŞTIRMALARI” BİLİMSEL DERGİSİ
МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ “ТЮРКОЛОГИЧЕСКИЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ”

Bosh muharrir:

Bosh muharrir o‘rinbosari:

Juliboy ELTAZAROV

f.f.d., professor (O‘zbekiston)

Roxila RUZMANOVA

f.f.n., dotsent (O‘zbekiston)

TAHRIRIYAT KENGASHI:

Rustam XALMURADOV – t.f.d., professor,
Sh.Rashidov nomidagi Samarqand davlat
universiteti rektori (O‘zbekiston);

Hakim XUSHVAQTOV – f-m.f.d., professor,
Sh.Rashidov nomidagi Samarqand davlat
universiteti ilmiy ishlar va innovatsiyalar
bo‘yicha prorektori (O‘zbekiston);

Akmal AHATOV – t.f.d., professor,
Sh.Rashidov nomidagi Samarqand davlat
universiteti xalqaro hamkorlik bo‘yicha
prorektori (O‘zbekiston);

Muslihiddin MUHIDDINOV – f.f.d., professor
(O‘zbekiston);

Ibodulla MIRZAYEV – f.f.d., professor
(O‘zbekiston);

Shuhrat SIROJIDDINOV – f.f.d., professor
(O‘zbekiston);

Suyun KARIMOV – f.f.d., professor
(O‘zbekiston);

Murodqosim ABDIYEV – f.f.d., professor
(O‘zbekiston);

Azamat PARDAYEV – f.f.d., professor
(O‘zbekiston);

Musa YULDASHEV – f.f.n., professor
(O‘zbekiston);

Dilfuza DJURAKULOVA – t.f.n., professor
(O‘zbekiston);

Aftondil ERKINOV – f.f.d., professor
(O‘zbekiston);

Qosimjon SODIQOV – f.f.d., professor
(O‘zbekiston);

Hotam UMUROV – f.f.d., professor (O‘zbekiston);

Mardon BOLTAYEV – dotsent (O‘zbekiston);

Ali AKAR – f.f.d., professor (Turkiya);

Abduslam ARVAS – f.f.d., professor (Turkiya);

Funda TOPRAK – f.f.d., professor (Turkiya);

Musa Shamil YUKSEL – f.f.d., professor (Turkiya);

Temur KOJAO‘G‘LI – f.f.d., professor (AQSH);

Hayrunnisa ALAN – f.f.d., professor (Turkiya);

Varis CHAKAN – f.f.d., professor (Turkiya);

Almaz ULVI – f.f.d., professor (Ozarbayjon);

Emrah YILMAZ – Phd, dotsent (Turkiya);

Foziljon SHUKUROV – Phd, dotsent (O‘zbekiston);

Dilshod XURSANOVA – Phd, dotsent (O‘zbekiston);

Shahnoza XUSHMURODOVA – Phd, dotsent
(O‘zbekiston);

Dinara ISLAMOVA – Phd, dotsent (O‘zbekiston);

Feruza JUMANIYAZOVA – Phd, dotsent
(O‘zbekiston);

Istoda RASULOVA – Phd, dotsent (O‘zbekiston);

Feruza MANUKYAN – Phd (O‘zbekiston);

Mas’ul muharrir: **PhD Zokir BAYNAZAROV**
(O‘zbekiston);

Texnik xodim: **Raxmatulla SHOKIROV**
(O‘zbekiston).

“TURKOLOGIK TADQIQOTLAR” XALQARO ILMIY JURNALI

INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL OF “TURKOLOGICAL RESEARCH”

ULUSLARARASI “TÜRKOLOJİ ARAŞTIRMALARI” BİLİMSEL DERGİSİ

МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ “ТЮРКОЛОГИЧЕСКИЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ”

Главный редактор:

Жулибой ЭЛТАЗАРОВ
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Заместитель главного редактора:

Рохила РУЗМАНОВА
к.ф.н., доцент (Узбекистан)

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

Рустам ХАЛМУРАДОВ – д.т.н., профессор,
ректор Самаркандского государственного
университета имени Ш.Рашидова
(Узбекистан);

Хаким ХУШВАКТОВ – д.ф.-м.н., профессор,
проректор по научной работе и инновациям
Самаркандского государственного
университета имени Ш.Рашидова
(Узбекистан);

Акмал АХАТОВ – д.т.н., профессор,
проректор по международному
сотрудничеству Самаркандского
государственного университета имени
Ш.Рашидова (Узбекистан);

Муслихиддин МУХИДДИНОВ – д.ф.н.,
профессор (Узбекистан);

Ибодулла МИРЗАЕВ – д.ф.н., профессор
(Узбекистан);

Шухрат СИРОЖИДДИНОВ – д.ф.н.,
профессор (Узбекистан);

Суюн КАРИМОВ – д.ф.н., профессор
(Узбекистан);

Муродкасым АБДИЕВ – д.ф.н., профессор
(Узбекистан);

Азамат ПАРДАЕВ – д.ф.н., профессор
(Узбекистан);

Муса ЮЛДАШЕВ – к.ф.н., профессор
(Узбекистан);

Дилфуза ДЖУРАКУЛОВА – к.и.н., доцент
(Узбекистан);

Афтондил ЭРКИНОВ – д.ф.н., профессор
(Узбекистан);

Касимжон СОДИКОВ – д.ф.н., профессор
(Узбекистан);

Хотам УМУРОВ – д.ф.н., профессор
(Узбекистан);

Мардон БОЛТАЕВ – доцент (Узбекистан);

Али АКАР – д.ф.н., профессор (Турция);

Абдуселам АРВАС – д.ф.н., профессор (Турция);

Фунда ТОПРАК – д.ф.н., профессор (Турция);

Муса Шамиль ЮКСЕЛЬ – д.ф.н., профессор
(Турция);

Темур КОДЖАОГЛУ – д.ф.н., профессор
(США);

Хайрунниса АЛАН – д.ф.н., профессор (Турция);

Варис ЧАКАН – д.ф.н., профессор (Турция);

Алмаз УЛЬВИ – д.ф.н., профессор
(Азербайджан).

Эмрах ЙИЛМАЗ – PhD, доцент (Турция);

Фозилжон ШУКУРОВ – PhD, доцент
(Узбекистан);

Дилшод ХУРСАНОВ – PhD, доцент
(Узбекистан);

Шахноза ХУШМУРОДОВА – PhD, доцент
(Узбекистан);

Динара ИСЛАМОВА – PhD, доцент
(Узбекистан);

Феруза ДЖУМАНИЯЗОВА – PhD, доцент
(Узбекистан);

Истода РАСУЛОВА – PhD, доцент (Узбекистан);

Феруза МАНУКЯН – Phd (Узбекистан);

Ответственный редактор: **PhD Зокир
БАЙНАЗАРОВ** (Узбекистан)

Технический персонал: **Рахматулла ШОКИРОВ**
(Узбекистан)

“TURKOLOGIK TADQIQOTLAR” XALQARO ILMIY JURNALI

INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL OF “TURKOLOGICAL RESEARCH”
ULUSLARARASI “TÜRKOLOJİ ARAŞTIRMALARI” BİLİMSEL DERGİSİ
МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ “ТЮРКОЛОГИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ”

Chief Editor:/ Deputy Chief Editor:

Prof. Dr. Juliboy ELTAZAROV (Uzbekistan)
Ass. Prof. Dr. Rokhila RUZMANOVA (Uzbekistan)

Baş Editör:/ Baş Editör Yardımcısı:

Prof. Dr. Juliboy ELTAZAROV (Özbekistan)
Doç. Dr. Rohila RUZMANOVA (Özbekistan)

EDITORIAL TEAM:/ BİLİM KURULU:

Prof. Dr. Rustam KHALMURADOV – Rector of Samarkand State University named after Sh.Rashidov (Uzbekistan);

Prof. Dr. Hakim KHUSHVAKTOV – Vice-Rector for Research and Innovation, Samarkand State University named after Sh.Rashidov (Uzbekistan);

Prof. Dr. Akmal AKHATOV – Vice-Rector for International Cooperation of Samarkand State University named after Sh.Rashidov (Uzbekistan);

Prof. Dr. Muslihiddin MUKHIDDINOV (Uzbekistan);

Prof. Dr. Ibodulla MIRZAEV (Uzbekistan);

Prof. Dr. Shukhrat SIROJIDDINOV (Uzbekistan);

Prof. Dr. Suyun KARIMOV (Uzbekistan);

Prof. Dr. Murodkasim ABDIEV (Uzbekistan);

Prof. Dr. Azamat PARDAEV (Uzbekistan);

Prof. Dr. Musa YULDASHEV (Uzbekistan);

Ass. Prof. Dr. Dilfuza DJURAKULOVA (Uzbekistan);

Prof. Dr. Aftondil ERKINOV (Uzbekistan);

Prof. Dr. Kasimjon SODIKOV (Uzbekistan);

Prof. Dr. Khotam UMUROV (Uzbekistan);

Ass. Prof. Mardon BOLTAEV (Uzbekistan);

Prof. Dr. Ali AKAR (Turkey);

Prof. Dr. Abdusalam ARVAS (Turkey);

Prof. Dr. Funda TOPRAK (Turkey);

Prof. Dr. Musa Shamil YUKSEL (Turkey);

Prof. Dr. Temur KOJA OGLU (USA);

Prof. Dr. Hayrunnisa ALAN (Turkey);

Prof. Dr. Varis CHAKAN (Turkey);

Prof. Dr. Almaz ULVI (Azerbaijan);

Ass. Prof. PhD. Emrah YILMAZ (Turkey);

Ass. Prof. PhD. Foziljon SHUKUROV (Uzbekistan);

Ass. Prof. PhD. Dilshod KHURSANOV (Uzbekistan);

Ass. Prof. PhD. Shakhnoza KHUSHMURODOVA (Uzbekistan);

Ass. Prof. PhD. Dinara ISLAMOVA (Uzbekistan);

Ass. Prof. PhD. Feruza JUMANIYAZOVA (Uzbekistan);

Ass. Prof. PhD. Istoda RASULOVA (Uzbekistan);

PhD. Feruza MANUKYAN (Uzbekistan);

Managing editor: *Ass. Prof. PhD. Zokir BAYNAZAROV* (Uzbekistan)

Technical staff: **Rakhmatulla SHOKIROV** (Uzbekistan)

Prof. Dr. Rustam HALMURADOV – Ş.Raşidov adına Semerkant Devlet Üniversitesi Rektörü (Özbekistan);

Prof. Dr. Hakim HUŞVAKTOV – Ş.Raşidov adına Semerkant Devlet Üniversitesi Araştırma ve İnovasyondan Sorumlu Rektör Yardımcısı (Özbekistan);

Prof. Dr. Akmal AHATOV – Ş.Raşidov adına Semerkant Devlet Üniversitesi Uluslararası İşbirliğinden Sorumlu Rektör Yardımcısı (Özbekistan);

Prof. Dr. Muslihiddin MUHİDDİNOV (Özbekistan);

Prof. Dr. İbodulla MİRZAYEV (Özbekistan);

Prof. Dr. Şuhrat SİROCİDDİNOV (Özbekistan);

Prof. Dr. Suyun KARİMOV (Özbekistan);

Prof. Dr. Murodkasim ABDİYEV (Özbekistan);

Prof. Dr. Azamat PARDAYEV (Özbekistan);

Prof. Dr. Musa YULDAŞEV (Özbekistan);

Doç. Dr. Dilfuza CURAKULOVA (Özbekistan);

Prof. Dr. Aftondil ERKİNOV (Özbekistan);

Prof. Dr. Kasimcon SODİKOV (Özbekistan);

Prof. Dr. Hotam UMUROV (Özbekistan);

Doç. Dr. Mardon BOLTAYEV (Özbekistan);

Prof. Dr. Ali AKAR (Türkiye);

Prof. Dr. Abdusalem ARVAS (Türkiye);

Prof. Dr. Funda TOPRAK (Türkiye);

Prof. Dr. Musa Şamil YÜKSEL (Türkiye);

Prof. Dr. Timur KOCAOĞLU (ABD);

Prof. Dr. Hayrunnisa ALAN (Türkiye);

Prof. Dr. Varis ÇAKAN (Türkiye);

Prof. Dr. Almaz ÜLVİ (Azerbaycan);

Doç. Dr. Emrah YILMAZ (Türkiye);

Doç. Dr. Fozilcon ŞUKUROV (Özbekistan);

Doç. Dr. Dilşod HURSAVOV (Özbekistan);

Doç. Dr. Şahnoza HUŞMURODOVA (Özbekistan);

Doç. Dr. Dinara İSLAMOVA (Özbekistan);

Doç. Dr. Feruza CUMANIYAZOVA (Özbekistan);

Doç. Dr. Istoda RASULOVA (Özbekistan);

Dr. Feruza MANUKYAN (Özbekistan);

Sorumlu Editör: *Doç., Dr. Zokir BAYNAZAROV* (Özbekistan)

Teknik Personel: **Rahmatullah ŞOKİROV** (Özbekistan)

MUNDARIJA | CONTENT | İÇERİK | СОДЕРЖАНИЕ

TURKIY XALQLARNING IJTIMOIIY-MADANIY ALOQALARI TARIXI

МУСАЕВ Даянат Муса оглы

ВЗАИМООТНОШЕНИЯ АЗЕРБАЙДЖАНА УЗБЕКИСТАНА КАК ВАЖНЫЙ ФАКТОР
ЕДИНСТВА ТЮРКСКОГО МИРА..... 7

HƏSƏNOVA Ülkər

İKINCI İNTİBAH DÖVRÜNÜN HİMA YƏDARI- ƏMİR TEYMUR..... 12

Mahkamoy TURSUNOVA

BIBIXONIM - MA'RIFATPARVAR, BUNYODKOR MALIKA..... 18

TURKIY TILLAR DIALEKTOLOGIYASI

Aynur CƏFƏROVA

ÖZBƏK TÜRKCƏSİNDE SİFƏTLƏRİN İŞLƏNMƏSİ (AZƏRBAYCAN TÜRKCƏSİ İLƏ
MÜQAYİSƏLİ ŞƏKİLDƏ) 25

Doç. Dr. Emrah YILMAZ, Rahmon ERNAZAROV

AZƏRBAYCAN TÜRKCƏSİNDE /Kİ/ BİÇİMBİRİMİNİN İŞLEVLERİ VE ANLAM
KATMANLARI ÜZERİNE 31

BAYNAZAROV Zokir

O'ZBEK TARIXIY LISONIY MANZARASIDA RANG VA SON ATAMALARI..... 43

HATAMOV Ziyodin Mamadullayevich

O'ZBEK TILIDA MODAL SO'ZLAR MASALASI VA ULARNING ETIMOLOGIYASI 52

TURK DUNYOSI TADQIQOTLARI

Hamid SULAYMON (Nashrga tayyorlovchi: Oysara MADALIYEVA)

“XAZOYIN UL-MAONIY” TEKSTLARINI O'RGANISH VA NASHRGATAYYORLASH-
NING ASOSIY MASALALARI 59

Validə ŞİXƏLIYEVA

ÖZBƏK ŞAİRİ MIRTEMİRİN YARADICILIĞI..... 81

Nərmin RƏHİMOVA

ABDULLA ORİPOV YARADICILIĞININ ÖZBƏK ƏDƏBİYYATINDA YERİ 87

Sayah CƏFƏROVA

ÖZBƏK ƏDƏBİYYATINDA ŞAİR RAUF PARFİ ÖZTÜRKÜN YERİ 93

JO'RAYEV Ilyos Ro'ziqulovich

SO'ZLAR SEMANTIK TARAQQIYOTINING LUG'ATLARDA AKS ETISHI 97

Samet ONUR

“SUHAYL VA GULDURSUN” DOSTONI SAYFI SAROYI IJODIMI(?) 104

RAYIMOVA Shohsanam

XV ASR TURKIY ADABIYOT QASIDANAVISLIGIDA AN'ANA VA O'ZIGA XOSLIK 110

BEKMURADOVA Iroda Zokir qizi

O'ZBEK TILIDA SLENGLARINING LINGVISTIK XUSUSIYATLARI VA TASNIFI 114

ADABIY ALOQALAR, QIYOSIY TILSHUNOSLIK VA ADABIYOTSHUNOSLIK

Rohila RUZMANOVA

XV ASR TURKIY ADABIYOT QASIDANAVISLIGIDA AN'ANA VA O'ZIGA XOSLIK 122

РАСУЛОВА Истода Абдулатифовна

ТЕРМИНЫ РОДСТВА: КОНТРАСТИВНЫЙ АНАЛИЗ УЗБЕКСКОГО И РУССКОГО
ЯЗЫКОВ 130

RASULOVA Inobat Ilhomovna

HOZIRGI O'ZBEK VA INGLIZ TILLARIDAGI YORDAMCHI SO'ZLARINING AYRIM
MA'NOVIY VA USLUBIY XUSUSIYATLARI 136

KITOB TANITUVI / KİTAP TANITIMI / BOOK REVIEW 142

AZIZ MUSHTARIY!

Davlatimiz tomonidan olib borilayotgan ijtimoiy-ma'rifiy, ilm-u fanni rivojlantirishga qaratilgan siyosat, Turkiy Davlatlar Tashkilotining Samarqandda o'tkazilgan sammitida ko'zda tutilgan o'zaro aloqalarni jadallashtirish bo'yicha ishlab chiqilgan dastur va loyihalarni amalga oshirish hamda turkologiya sohasida olib borilayotgan ilmiy-tadqiqot ishlarini muvofiqlashtirish va yoritish maqsadida Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universitetida “Turkologik tadqiqotlar” xalqaro jurnali ta'sis etildi. Jurnal turkiy til va shevalar, Markaziy Osiyo turkiy xalqlari lisoniy va adabiy aloqalari tarixi, ijtimoiy-madaniy sohalarida amalga oshirilayotgan ilmiy-tadqiqot ishlarining natijalarini e'lon qilishga mo'ljallangan. Jurnalda muharrir minbari, tadqiqotlar, ilmiy axborot, taqriz va e'tirof, ilmiy anjuman, yosh tadqiqotchi, xotira, yubilyarlarimiz kabi ruknlar mavjud. O'zbek, turk, rus, ingliz va barcha turkiy tillarda yozilgan maqolalar qabul qilinadi.

TAHRIRIYAT

DEAR READER!

B In order to implement programs and projects developed to accelerate the relationship envisaged at the summit of the Organization of Turkic States held in Samarkand, as well as to coordinate and highlight the research work carried out in the field of Turkic studies, the International Journal, Samarkand State University named after Sharof Rashidov, “Turkological Studies” passed the state registration. The journal is intended to publish the results of scientific research in the field of Turkic languages and dialects, the history of linguistic and literary relations of the Turkic peoples of Central Asia, the socio-cultural field. There are such headings as a young researcher, memory and our anniversaries. Articles written in Uzbek, Turkish, Russian, English and all Turkic languages are accepted.

EDITORIAL BOARD

SEVGİLİ OKUYUCU!

Özbekistan Cumhuriyeti devletinin sosyal-eğitimsel ve bilimsel gelişme politikasının başarılı şekilde uygulanmasına yardımcı olmak amacıyla, Semerkant'ta düzenlenen Türk Devletleri Teşkilatının zirvesinde öngörülen karşılıklı ilişkilerin hızlandırılması için geliştirilen program ve projeleri uygulamak, bilimsel çalışmaları koordine etmek, Türkoloji alanında yürütülen araştırma çalışmaları Semerkant Devlet Üniversitesi, uluslararası “Türkoloji Araştırmaları” dergisini tescil etmiştir. Dergi, Türk dili ve lehçeleri, Orta Asya Türk topluluklarının dil ve edebiyat ilişkileri tarihi, sosyo-kültürel alanlardaki bilimsel ve araştırma çalışmalarının sonuçlarını yayınlamayı amaçlamaktadır. Dergimizde editör kürsüsü, araştırma, bilim dünyasından, inceleme ve tanıma, bilimsel konferans, genç araştırmacı, hatıra, yıldönümleri gibi sütunlar yer almaktadır. Özbekçe, Türkçe, Rusça, İngilizce ve tüm Türk lehçelerinde yazılmış makaleler kabul edilmektedir.

YAYIN KURULU

УВАЖАЕМЫЙ ЧИТАТЕЛЬ!

В целях реализации программ и проектов, разработанных для ускорения взаимоотношений, предусмотренных на состоявшемся в Самарканде саммите Организация Тюркских Государств, а также координации и освещения научно-исследовательской работы, проводимой в области тюркологии, Международный журнал, Самаркандского государственного университета имени Шарофа Рашидова, «Тюркологические исследования» прошел государственную регистрацию. Журнал предназначен для публикации результатов научно-исследовательских работ в области тюркских языков и диалектов, истории языковых и литературных связей тюркских народов Средней Азии, социокультурной области. В журнале есть такие рубрики, как подиум редактора, исследования, научная информация, рецензия и признание, научная конференция, молодой исследователь, память, юбилей. Принимаются статьи, написанные на узбекском, турецком, русском, английском и всех тюркских языках.

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИИ

SO‘ZLAR SEMANTIK TARAQQIYOTINING LUG‘ATLARDA AKS ETISHI

JO‘RAYEV Ilyos Ro‘ziqulovich,
Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti
“O‘zbek tili va adabiyoti” kafedrası
katta o‘qituvchisi, PhD (O‘zbekiston),
E-mail: jorayevilyos1@gmail.com
ORCID: [0009-0007-6344-189X](https://orcid.org/0009-0007-6344-189X)

Annotatsiya: So‘zda yangi mavhum va maxsus ma‘noning paydo bo‘lishi o‘ziga xos xususiyatlar bilan xarakterlanadi. Bu jarayon ko‘p hollarda so‘z semantik hajmining kengayishi orqali sodir bo‘ladi. Shuningdek, so‘zlarning o‘zlashishi ham undagi ma‘nolarning ortishi – yangi yondosh va hosila ma‘nolarda qo‘llanishiga sabab bo‘ladi, ya‘ni so‘z o‘zining bir ma‘no qirrası bilan o‘zlashadi. Yoki so‘zlar o‘zlashish jarayonida o‘zining avvalgi leksik ma‘nosining bir jhati bilan o‘zlashib, mazkur ma‘no asosida saqlanib qolsa, o‘z qatlam sifatida boshqa ma‘no qirrası bilan shakily va ma‘noviy taraqqiyotga yuz tutadi.

Mazkur maqolada “Charog‘i hidoyat” lug‘atini o‘rganish jarayonida so‘zlarning ma‘noviy taraqqiyoti hodisasidan ayrimlari (og‘o, bojiy, xotun) ni leksikografik manbalar asosida keltirib o‘tish va mazkur so‘zlarning etimologiyasi hamda shakily va ma‘noviy etimonlari ko‘rsatib berilgan.

Kalit so‘zlar: *leksikografiya, etimologiya, frazeologik birlik, o‘zlashma so‘z, lug‘at, fors-tojik tili, fonetik xususiyat, so‘zlik, lug‘aviy birlik.*

ОТРАЖЕНИЕ СЕМАНТИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ СЛОВ В СЛОВАРЯХ

Аннотация: Появление нового отвлеченного и специального значения в слове характеризуется своими особенностями. Во многих случаях этот процесс происходит через семантическое развитие слова. Также ассимиляция слова вызывает увеличение значений в нем – оно употребляется в новых относительных и производных значениях, то есть слово приобретает собственную смысловую грань. Или, если слова усваиваются с одной стороной своего прежнего лексического значения в процессе ассимиляции и остаются в основе этого значения, они будут проходить формообразующее и духовное развитие с другой гранью значения как своего собственного пласта.

В данной статье в ходе изучения словаря «Чароги хидаят» на основе лексикографических источников приводятся некоторые события духовного развития слов (аго, боджи, хатун), а также этимология этих слов и шатко-духовные указаны этимоны.

Ключевые слова: *лексикография, этимология, ассимиляционное слово, словарь, персидско-таджикский язык, фонетический признак, лексика, лексическая единица.*

REFLECTION OF THE SEMANTIC DEVELOPMENT OF WORDS IN DICTIONARIES

Abstract: The appearance of a new abstract and special meaning in a word is characterized by its own characteristics. In most cases, this process takes place through the expansion of the semantic volume of the word. Also, the assimilation of words causes an increase in the meanings in it - it is used in new relative and derived meanings, that is, the word acquires its own meaning edge. Or, if words acquire one aspect of their previous lexical meaning in the process of

assimilation and remain on the basis of this meaning, then as their own layer, they undergo a formative and spiritual development with another edge of meaning.

This article presents some of the phenomena of the spiritual development of words (ağo, boji, khotun) based on lexicographic sources in the process of studying the dictionary "Charoği hidoyat" and shows the etymology, formal and spiritual etymologies of these words.

Key words: *lexicography, etymology, assimilation word, dictionary, Persian-Tadjik language, phonetic feature, lexicon, lexical unit.*

Soʻzda yangi mavhum va maxsus maʼnoning paydo boʻlishi oʻziga xos xususiyatlar bilan xarakterlanadi. Soʻzdagi yangi maʼnoning paydo boʻlishi koʻp hollarda soʻzning semantik hajmining kengayishi orqali sodir boʻladi [10, 71]. Soʻzning semantik tarkibidagi leksik maʼnolar dastlab ikkita katta guruhga – hozirgi leksik maʼnolarga va avvalgi leksik maʼnolarga ajratiladi.

Hozirgi leksik maʼno til taraqqiyotining hozirgi bosqichiga, avvalgi leksik maʼnolar esa til taraqqiyotining oʻtmishdagi bosqichlariga xosdir [1, 160].

Shuningdek, soʻzlarning oʻzlashishi ham undagi maʼnolarning ortishi – yangi yondosh va hosila maʼnolarda qoʻllanishiga sabab boʻladi, yaʼni soʻz oʻzining bir maʼno qirrasini bilan oʻzlashadi. Soʻzimiz isboti sifatida “Oʻzbek tili leksikografiyasining baʼzi masalalari” kitobida keltirilgan va oʻzimiz kuzatgan ayrim misollarni keltiramiz. Bunday soʻzlar tilimizda koʻplab uchraydi. Masalan: *Illat* soʻzining “kasallik” maʼnosi istemoldan chiqib, “kamchilik, qusur, sabab” maʼnosini, *molik* – “podsho, mulk egasi” bilan birga abstrakt egalikni, *ayyom* (kunlar) bayram, ramazon va qurbon hayiti bayrami, juma va muborak kun maʼnolarini ifodalab, birlik ot kabi koʻplik qoʻshimchasi bilan “ayyomlar” shaklida qoʻllanadi. *Tanaffus* (nafas olish) dam olish, maktablarda dars soatlari orasida qisqa muddatli taʼtilni, *gʻarib* (vatanidan ayrilgan, chet ellik, yot, oʻzga, notanish) yolgʻiz, nochor, kambagʻal, kimsasiz, qashshoq, faqir maʼnolarini [10, 71], *gʻalamis* – gʻallamush (mita) yovuz niyatli, fosiq maʼnolarida qoʻllanmoqda. Yaʼni bu soʻzlarda avvalgi leksik maʼnolar hozirgi leksik maʼnodan farqlanadi.

Oʻz tilimizdagi soʻzlar ham vaqtlar oʻtish bilan semantik torayishi yoki oʻsishi mumkin. Qadimda *yemish* soʻzi faqat hoʻl mevalarni, Navoiy davri va undan keyingi vaqtlarda maʼnodoshi “yemak” soʻzi kabi barcha yegulikni ifodalagan boʻlsa, hozirda “yem-xashak” soʻziga maʼnodosh boʻlgan. Yoki tiliimizda “aylanmoq, oʻralmoq, oʻgirmoq” maʼnosida qoʻllanib, “chiyrimoq”, “chilvir”, “chil ber” soʻzlarining yasallishiga asos boʻlgan “chavrimoq” soʻzi, garchi XIV asrning hassos shoiri Xorazmiyning “Muhabbatnoma” (754 h.q. /1353-1354 sh.) [4, 367-368] kabi mashhur asarida bot-bot qoʻllangan boʻlsa-da [4, 40-66] asl maʼnosi unutilib ketgan:

Biroz kechti dagʻi majlis isindi,

Qadah chavruildi-yu may boshqa mindi (43).

Qadah chavruildi ush¹ boʻston ichinda,

Xush ichkil rohni² rayhon ichinda (46).

Tanim borincha sendan yuz chovurmon,

Eshiking tuproqindin bosh koʻturmon (60).

Evurmon yuz nechakim kelsa mehnat?

Jafo sizdin, tagʻi bizdin muhabbat (64).

¹ Ush – shu, mazkur.

² Roh – rohat, sokinlik; sara, keti uzilmaydigan sharob.

Bu kabi ma’no jilolari yoxud o’zi bizga yot bo’lib ketayotgan *ashnu – oldin, ilgari* (60), *chimgon – sahro, dasht* (56), *o’rom – hayot, atrofi to’sinlar bilan o’ralgan joy* (55), *solma – otma* (53) *kizlanmoq* (54) singari inju – nodir qimmatli (62) so’zlar shu 25 sahifalik matnda yuzlab topildi.

Yuqorida keltirilganidek, so’z ma’no taraqqiyotini o’rganishda qadimiy lug’atlar muhim manba hisoblanadi, jumladan, mazkur maqolada tilimizdan boshqa boshqa tillar, xususan, fors-tojik tiliga o’zlashgan “og’o”, “oqo” va “bojiy” so’zlari haqida lug’atlar asosida qiyosiy usulda ayrim ma’lumotlar keltirib o’tishga harakat qilamiz. Shuni ham aytish kerakki, mazkur so’zlarni tadqiq qilishimizga sabab 1734-yilda Sirojuddin Alixon Orzu tomonidan Hindistonda fors-tojik tilida tuzilgan “Charog’i hidoyat” izohli lug’ati bo’ldi. Shu bois dastlab mazkur lug’atda ushbu so’zlarga berilgan izohni keltirib o’tishni lozim topdik:

OFO – даллолазане ки воситаи корсозии занҳои фоҳиша бошад; ва ба ҳиндӣ куттнӣ (کطنی) گۆянд (ба кофи тозӣ, ба тои ҳиндии расида ва нун ба ёи маъруф). Агарчи лафзи **OFO** дар туркӣ дар маҳалли таъзим бар алқоб ва аъломи занон оранд. Ин чо шояд ба сабили танз ва истихфоф бошад, валлоҳу аълам. (Tarjimasi; Og’o – fohisha ayollar ishini bitkazuvchi dallola – qo’shmachidir; hindchada *kutniy* (toziy *kof*, hindcha *to* va *nun* hama ma’ruf *yo* bilan). Garchi og’o so’zini turkchada ayollar ismi va amaliga ulug’lash uchun qo’shsalar-da, bu yerda tahqirlash va kamsitish mazmunida qo’llangan, Olloh bilguvchidir [7, 15].

OG’A 1 ayn. aka. 2 Tug’ishgan akaday yaqin qadrdon kishi. 3 *tar*. Yurtning, elning kattasi, hokimi. **Yurt og’asi** ayn. **og’a** 3. 4 *tar*. Turli lavozim va unvon nomlari tarkibiga, mas. *haram og’asi, eshik og’asi*. 5 O’zidan kattalarga murojaat shakli [9, 184].

Bu so’zga turli fors-tojik lug’atlarida quyidagicha izohlar berilgan: **OFO** *m. آغا* калимае ки барои эҳтиром ва бузургдошт ба аввал ё охири номҳо илова карда мешавад; чаноб, соҳиб//OG’O *t. ismlardan* avval yoki keyin hurmat va ulug’lash ma’nosida qo’llanuvchi so’z; janob, xo’jayin.

ОҚО *m. آقا* *ниг. Ofo* [8, 946-947].

OFO *آغا* ба маънии худованд ва бародари калон ва ин лафзи туркист (аз “Муайид ва “Мадор”) // Ega (xo’jayin) va aka ma’nosida va bu turkiy so’zdir [5, 25]. **OQO** *آقا* (ба коф) ба маънии худованд (аз “Мадор”) ва соҳиби “Баҳори Аҷам” навишта, ки ин лафзро чун бар исми шахс муқаддам кунанд барои таъзим бошад ва агар муаххар оранд барои таҳқир бошад; ва ин лафзи туркист [5, 26] – xo’jayin ma’nosida (“Mador”da) va “Bahori Ajam” muallifi bu so’zni shaxs ismidan oldin qo’llansa, ulug’lash va keyin qo’llansa tahqirlash ma’nosi borligini yozgan, va bu turkiy so’zdir.

آغا. (ترکی، ا) خاتون. بی بی. سیده. ستی. بانو. بیگم. خانم. || زن. حرّم ... || کلمه احترامی است که بر سر نام خادمان OG’A (turkiy, ot) Xotun (vazir), beka, sayyida, satti (beva), ...xon, begim, xonim|| Xotin, mahram...||Saroy xodimlari, ya’ni eshik og’alar ismidan avval hurmat ma’nosini ifodalash uchun qo’llaydilar, boshqa xodimlarga nisbatan qo’llanuvchi *oqo* kabi: *Og’obashorat, Og’ojavhar* [13,158-1591].

Og’o = momo (bekach), sayyida, begim, ayol (eriga nisbatan), xotun.

آغا = عنوانی که به دنبال یا در ابتدای اسمی خواجه سرایان افزوده می شود مثل «مبارک آغا» و «آغا الماس» Og’o = haramog’alarining ismidan avval yoki keyin qo’shib aytiluvchi unvon, Muborakog’a va Og’a Almos kabi [16, 50]. Shuningdek, mazkur lug’atda bu so’zning “Dada Qo’rqo’t” kitobida “**og’a**, ya’ni **aka** ma’nosida hamda **og’obojiy – opa** ma’nosida” qo’llanganligi haqida ma’lumot keltirilgan, shunday ekan og’o (og’a) *katta, ulug’* so’zi bildirgan ma’no va tushunchani ifodalaydi.

“Sangloh”da **og‘aliq** (akalik) ma’nosida qo‘llangan bo‘lib, yuqori ko‘tarilmoq ma’nosidagi “og‘moq” fe’lidan og‘||oq (asos) va -o/a (qo‘shimcha) asosida hosil qilinganligi haqida ma’lumot berilgan [6, 255-264-262]. Bizning fikrimizcha ham, mazkur qarash ayni haqiqat hisoblanadi, negaki **og‘a** so‘zining ziddi bo‘lgan **ini** (quyi) va inmoq//enmoq “tushmoq” ma’nosini bildiradi yoki “uya” ma’nosidagi *in* ham qushlarning *qo‘nim topuvchi, pastlovchi* joyini, hashoratlar yashovchi chuqurlik ma’nosini bildiradi. Bu so‘z DLTda ham **aka** so‘zi o‘rnida emas, balki “Erkaklarning o‘zidan katta qiz birodariga اكا aka deyiladi; xotinning o‘zidan kichik qiz birodariga بالدیز baldiz deyilib, o‘zidan kattasiga اكا aka deyiladi” [11, 325] kabi *opa* ma’nosida qo‘llangan so‘z hozirda *aka* ma’nosida qo‘llanadi. Bizga ma’lumki, o‘zbek tilidagi ko‘pgina so‘zlar fe’l asosidan paydo bo‘lgan, shu bois bu so‘z etimologiyasi haqida to‘liq ma’lumotga ega bo‘lish uchun DLTga teranroq nazar solishimiz kerak:

[اغدى **a:ğdī** – chiqdi, ko‘tarildi] **ol tağqa a:ğdī** – u tog‘ga va boshqa tepaliklarga ko‘tarildi (**a:ğar, a:ğmaq**).

[اغدى **a:ğdī**] **bulit a:ğdī** – bulut chiqdi, paydo bo‘ldi; **anīy yūzi a:ğdī** – uning rangi o‘zgardi [11, 84].

[اغى **ağitti** yuqori chiqardi] **ol anī tağqa ağitti** – u uni tog‘ga va boshqa yerlarga chiqardi; **Tāyri bulit ağitti** – Tangri havoda bulut paydo qildi (**ağitur, ağitmaq**) [11, 95]. Keltirilgan misollardan bu so‘zning “chiqish, katta bo‘lish, yuksalish, ko‘rinish (bu ham aslida katta bo‘lishga mazmunan ma’nodosh)” yoinki, “Farhangi o‘zbekiy – dariy” kitobida ham bu so‘z shu ma’nolarda qo‘llangan:

أغماق - غ - ك [ف] صعود کردن، بلند شدن 2- طیران، پرواز، عروج 3- شخوردن به سمتی، میل به جهتی 4- لغزیدن 5- کج شدن بار ستور به یک طرف 5- Tarjimasi: Og‘moq – g – k [f] ko‘tarilmoq, turmoq, 2- Uchmoq, parvoz, ko‘tarilish, 3- Bir tomonga egilish, bir tomonga moyillik, 4- Ulovda yuklangan yukning bir tomonga egilishi, 5- Toymoq [12, 82]. Shuni ham aytish kerakki, mazkur so‘z nafaqat yuqoriga harakatlanish, ko‘tarilish, balki yuqoridan quyi tomon yo‘nalishni ham ifodalaydi va bu ham aslida bir so‘zning bir-biriga zid (azdod) ma’noda qo‘llanishidir.

Ko‘rib chiqqanimizdek, DLT bilan deyarli bir xil izohlangan hamda bu so‘zning “k” tovushi bilan ham talaffuz qilinishi keltirilgan. Bu holatni DLTda ham kuzatishimiz mumkin. DLTda: aka – opa; اكا egā – egachi, opa. O‘g‘uzlar *ezā* deydilar [11, 325].

اكا öga – tajribali, aqlli, ko‘p yashagan odam. Suqalardan¹ bo‘lib, tegin mansabidan bir daraja quyi mansab. Buning asosi bor. Bu shundayki, *žū-l-qarnayn Šīn* ga kelib yetganda turklar xoni urushish uchun yosh yigitlardan iborat bir guruh askarni yo‘lladi. Vazir shohga aytdi: “Siz butunlay yoshlarni chiqardingiz, aslida katta yoshli, urush ishlarida tajribasi bor odamlarni yuborish kerak edi, - deganda o‘ga so‘zini “tajribali; katta yoshli” ma’nosida qo‘lladi. Shunda shoh to‘g‘ri deydi va katta yoshli kishilarni yo‘llaydi. Ular kechasi *žu-l-qarnayn* ning oldingi askarlariga hujum qildilar va yengdilar ... [11, 49].

ögä tigit – “oddiy xalqning kattalari; shohning kichik o‘g‘illari” demakdir. Bular (*og‘a tigit*) birga qo‘llanadi. **Ögä** so‘zi aslida *žū-l-qarnayn* zamonida u bilan turklarning bitishuvidan oldin ularning oldingi qo‘shinlari orasidagi to‘qnashuvda yuzaga kelgan [11, 143].

اوك (ög) – aql va ziyraklik. Yoshi ulug‘ va aqllilarga **ögä** laqabi beriladi. Bu so‘z o‘rta yoshga yetib, ulg‘aygan har bir hayvonga nisbatan ham ishlatiladi. Shuningdek, to‘rt yoshdan oshgan otlarga ham **ögä at** deydilar [11, 33]. DLTdagi **ög** (aslida aql va ziyraklik ham ulg‘ayish bilan bog‘liq (J.I.), **ögdi** (maqtadi) [11, 83], **uluğ** (qari, ulug‘) va **uluğlamaq** so‘zlari ham mazkur

¹ Suqa – oddiy xalq.

soʻz bilan bir asosdan hosil boʻlganini taxmin qilish mumkin. Demak, DLTda mazkur soʻz bilan shakli va maʼnolari mushtarak boʻlgan soʻzlarda ogʻa soʻzidagi gʻ||q tovushi, nafaqat “k”, balki “g” tovushiga ham oʻzgargan.

Ogʻmoq soʻzi OʻTILda yuqorida keltirilgan maʼnolarga zid oʻlaroq “Bir tomonda yotib, qiya holat olmoq, qiyshaymoq, engashmoq, yonboshlamoq; sirgʻanib tushmoq; adashmoq; siljimoq; diqqati boʻlinmoq; toymoq; eng yuqori nuqta, zenitdan oʻtmoq; maʼlum bir vaqt (yarmi) dan oʻtmoq; yon bosmoq [9, 191]” kabi maʼnolarda qoʻllangan. Bu holat tabiiy, vaqt oʻtgani bilan soʻzlar zid maʼnoda qoʻllanishi koʻplab kuzatiladi: fuqaro, mavlo, mamluk, erta, basir, arqadi (alqadi soʻzining qargʻadi soʻzi kabi yomonlik maʼnosida qoʻllangan. Bu soʻzdagi *ro tovushi lom* harfiga oʻzgargan [11, 108]. Aslida “ogʻmoq” soʻzining bu maʼnolari ham “agʻ, ogʻ” feʼlidan olingan. Bu asosdan esa, agʻnadi – *“aʻgtildi – yerga urildi, agʻdarildi. Asli aʻgtarilidir. (agʻtilur, agʻtilmak; aʻgnatti – agʻnatti”* [11, 106]) kabi soʻzlar ham hosil qilingan. Aslida bu ham vertikal holatda turgan narsaning bir tomoni koʻtarilib (ogʻib) ikkinchi tomonining tushishi (inishi) holatidir. Biz bunda “inish” soʻzini qoʻllamay, uni oʻrniga ham ogʻdi soʻzini qoʻllaymiz.

Ini, inmoq soʻzlarining lugʻatlardagi izohi ogʻo, ogʻa, agʻa soʻzining yuqorida keltirilgan maʼnolarini oydinlashtiradi, DLTda soʻzlarning ifodalagan maʼnolarini ham keltiramiz:

انی ini – ini, kichik birodar, uka [11, 50].

[ندی *indi* – indi, pastga tushdi]. *ul taʻgʻdan quʻzi indi* – u togʻ va boshqa yerlardan quyi indi [yaʼni tushdi]. Bu soʻzda *nūn* harfi *lām* dan oʻzgargan. Bu soʻzda *nun* harfining *lom* harfiga oʻzgarishi DLTda bir necha oʻrinda izohlangan: [ادی *ildi* / *ildī* – ildi; tushdi] [11, 83]; attin *il* (otdan tush), *ilma* (tushma) [11, 84]. Osmoq maʼnosidagi “il” soʻzi ham mazkur soʻzning maʼnoviy taraqqiyoti natijasidir.

Ogʻo soʻzining “yuqori, baland, katta” maʼnosi *katta, qari, ulugʻ, aka* va *opa* maʼnosida qoʻllanishiga asos boʻlgan.

Alixon Orzu taʼbiri bilan aytganda, “hindlarning ishi teskaridir” [7, 85]. Shu bois, vaqtlar oʻtishi natijasida ayollarga xos ulugʻlikni bildiradigan *ogʻo* soʻzi vazifasini oʻzgartirib, tahqirlash va mazax uchun “qoʻshmachi” maʼnosida qoʻllangan. Oʻziga yarashmagan bu maʼno yuklangandan soʻng bu soʻzning “unvon va opa” maʼnosi unitilib, “ulugʻlik” maʼnosi asosida *aka* soʻzi oʻrnida qoʻllanuvchi kitobiy uslubdagi soʻz holiga kelib qolgan. Aslida dastavval *vazir* maʼnosidagi *xvatun* (xotin) soʻzi bilan maʼnodosh boʻlgan soʻz keyinchalik mazkur soʻz maʼnosida boʻlgani kabi maʼno torayishiga uchragan va hozirda faqatgina “oʻzidan katta barodar, aka (uka va singilga nisbatan)” hamda fors tilida “xoʻjayin, ega” maʼnosida ham qoʻllanadigan soʻz boʻlib qolgan.

Shuni ham taʼkidlash kerakki, mazkur soʻzga ayrim fors tilidagi lugʻatlarda “moʻgʻulcha soʻz” etimologik ishorasi berilgan, jumladan, “Farhangi istilohoti devon va davroni moʻgʻul” kitobida: “Ogʻo (ogʻa) /moʻgʻulcha/ – oqo [15, 1].

Oqo /moʻgʻulcha/, ogʻo; aka¹ ||Kattaroq (yosh jihatdan), qariroq. ||Boshliq, qabila oqsoqoli. ||Baʼzan laqab mazmunidagi qoʻshimcha. ||Ulugʻlash alomati, xonlar oʻzining baʼzi yaqinlariga ehtirom koʻrsatish uchun “oqo” der edilar”, – shaklida maʼlumot keltirilgan. Bundan tashqari, baʼzi fors lugʻatlarida “turk. moʻgʻul [16, 50]”; “moʻgʻulchadan olingan [14, 34-37]” kabi yanglish etimologik izoh berilgan. Bizningcha, bunga sabab, bu soʻzning moʻgʻullar istilosidan keyin forslar orasida tarqalgani bilan bogʻliq. Negaki shu davrgacha saroydagi hurmatga sazovor ayollar ismiga “xotun” soʻzi qoʻshilib murojaat qilingani bizga taʼrixiy kitoblardan maʼlum. Ilk oʻrta

¹ “Sanglox” va boshqa lugʻatlarda turkcha soʻz deb berilgan.

asrlarda hatto bu soʻz “vazir” maʼnosini bildirgan, DLTda: “Qatun – Afrosiyob qizlaridan boʻlganlarning nomi”, – deb izohlanib, “*xan ishi bolsa, qatun (vazir – J.I.) ishi qalir*” maqoli misol qilib keltirilgan. Keyinchalik Navoiy davrida “xotin – ayol, xotin” [2, 422; 3, 271] maʼnosida qoʻllana boshlagan. Moʻgʻullar istilosidan keyin va, ayniqsa, temuriylar davrida hurmatga sazovor va sultonning, “yuqori martabali kishilarning ayollari”ga nisbatan “oqo||ogʻo”, sultonning qizlariga “ogʻacha” soʻzi qoʻshib murojaat qilingan. Masalan, Temuriy ayollarga Turkon Oqo (opasi), Shodimulk oqo (jiyani), Qutlugʻ Oqo, Tuman Oqo (xotini), Shirinbeka Oqo (singlisi) ismiga *oqo* soʻzi qoʻshilgan.

Xulosa. Xulosa qilib aytadigan boʻlsak, ogʻo, oqo, aka soʻzlari qadimgi turkiy tildagi “uzoq yasha (oʻsib ulgʻay, katta boʻl; sochingga oq tushsin, oqsoqol boʻlgʻin – J.I.)” maʼnosini anglatgan aq – feʼliga (harakatni kuchaytiruvchi – J.I.) -a qoʻshimchasini qoʻshish natijasida hosil qilingan boʻlib, shu birgina soʻz oʻz tarixi davomida “malika, beka, sayyida, beva, ...xon, ...bonu, begim, xonim, xotin, ayol, mahram; opa, xola, amma, momo; aka, amaki, togʻa, bobo; tajribali-zehnli kishi; vazir, sardor, rais, sayyid, boshliq, bek, qabila oqsoqoli; qari, katta, ulugʻ; boshliq, xoʻjayin, ega, molik; boy dehqon, askar, eshik ogʻasi; hurmatni ifodalovchi qoʻshimcha; atoqli ot, oshiq (Oʻgʻuz shevalarida mashuqaga nisbatan)” kabi ijobiy maʼnolarni ifodalagani yetmagandek, bu “musofir” soʻz asl feʼl holida zid maʼnolarni bildirgani hamda hindlarning “teskari odati” mavjudligidan “tahqirlash (kinoya qilib) va haqorat uchun qoʻshmachilik mazmunidagi” salbiy maʼno ham yuklatilgan. Bu “jahongashta” soʻz hozirda barcha turkiy millatlar, fors davlatlari, Iroq (iroqlik fudbolchilardan birining familiyasi Ogʻayniy edi) Hindiston va Moʻgʻulistonda faol qoʻllanadi, Misr va usmonli turklarda “ogʻovot” [14, 34] shaklida koʻplikda ham qoʻllangan. Hatto tarqalish hududining kengligidan arabcha “ax” (aka) soʻzi ham shu soʻz asosida hosil boʻlganligi baʼzi fors lugʻatlarida keltirib oʻtilgan. Moʻgʻullar sulton maʼnosida qoʻllagan *qoon* (xon) hamda hozirda Afgʻoniston va Eronda “amaki” maʼnosida qoʻllanuvchi “koko”, “inson, odam, shaxs” maʼnosida qoʻllanuvchi اكه / اكو / آكو – oku//aku//aka [12, 85], qari ayol, kampir maʼnosidagi آغ / باشليغ – ogʻboshligʻ [12, 82], shuningdek, آغاچه (ogʻacha) – opa, singil, xonim [12, 82], xon saroyi va boylar eshigidagi kanizak, xizmatkor ayol; choʻri. 2 boy uygʻurlar oilasidagi eng keksa xotin [9, 184]; آغاباجی (ogʻoboji) – katta opa, opa; اباغه / آباغه (obogʻa//oboqa//abogʻa) [12, 80] soʻzi ham mazkur soʻz asosida hosil qilingani manbalarda keltirilgan. Shuni ham taʼkidlash kerakki, mazkur soʻzning deyarli barcha maʼnolarda “katta” semasi mavjud ekanligi kuzatildi.

Boji – boj va yer soligʻi; hamda opa va singil. Til ahli (til vakillari, xalq tili) dan tahqiqqa olindi. Saʼid Ashraf aytadi:

Бар ту зебад хароҷ аз ҳама хубон гирӣ,

Шоҳи ҳусниву туро Лайлию Ширин боҷӣ.

Tarjimasi: *Yarashur Senga, xiroj barcha goʻzaldan olgil,*

Ham husn shohisenu Layli va Shirin – singil.

Lutf boisi ham ikkinchi maʼnodadir va bu turkiy soʻzdir.

OʻTILda: **БОЖА** Опа-сингилнинг эрлари (бир-бирига нисбатан) [9, 297]. FZTda: БОҶА بوجه دو марде, ки دو хоҳарро ба занй гирифтаанд, нисбат ба ҳамдигар боҷа ҳисоб мешаванд [8, 239]. OʻTILdagi bilan bir xil maʼnoda qoʻllangan. “Farhangi oʻzbekiy va dariy”da “باجه ناک” shaklida mazkur maʼnoda qoʻllangan [12, 170], ammo *ogʻoboji* (ogʻa – kata + boji – singil) – *bojiy* soʻzi ham fors lugʻatlari hamda forsiy turk lugʻatlarida **hamshira va xohar** (opa va singil) maʼnosida “bojiy” shaklida qoʻllanadi. [7, 30; 13, 497; 15, 224]. Dastlab bizning lugʻatlarimizdagi maʼnosida “bojnoq, bojanogʻ, bojanoq” shaklida qoʻllangan soʻz vaqtlar oʻtishi bilan “boja” shaklida mazkur maʼnoda qoʻllanadi. Xulosa oʻrnida shuni aytish mumkinki, tildagi

soʻzlar vaqtlar oʻtishi bilan shakl va maʼno taraqqiyotiga yuz tutadi, ayrim soʻzlarda hosila maʼno bosh maʼno oʻrnida qoʻllansa, ayrim soʻzlarga qoʻshimcha maʼno yuklanadi. Shu bilan birga, soʻzning birlamchi maʼnosini bilish ham qadimgi lugʻatlar va til tarixini chuqur oʻrganishni taqozo qiladi.

Iqtiboslar/ Сноски/ References/ Kaynaklar:

1. Jamolxonov H. Hozirgi oʻzbek adabiy tili. – T.: Talqin, 2005. – 272 b.
2. Алишер Навоий асарлари тилининг изоҳли луғати. – Т.: Фан, 1983. III жилд. – 624 б.
3. Аттухфатуз закияту фил луғатит туркия. – Т.: Фан, 1968 – 280 б.
4. Хоразмий // Навоийнинг назари тушган... [Тузувчилар: М.Али, Б.Қосимов, Р.Нурматова; Сўз боши: М.Али, Б.Қосимовники]. – Т.: Адабиёт ва санъат нашриёти, 1986. – Б. 40–66, 367-368 (400).
5. Ромпурй, Муҳаммад Ғиёсиддин. Ғиёс-ул-луғот. Ҷ. 1. – Душанбе: Адиб, 1987. – 460 с.
6. Раҳматуллаев Ш. Ўзбек тилининг этимологик луғати. – Т.: Университет, 2000. – 600 б.
7. Сирочуддин Алихони Орзу. Чароғи ҳидоят. – Душанбе: Ирфон, 1992. – 288 с.
8. Фарҳанги забони тоҷикӣ (аз асри X то ибтидори асри XX): – М.: Сов. энциклопедия, 1969. Ҷ. 1. – 951 с., Ҷ. 2. – 904 с.
9. Ўзбек тилининг изоҳли луғати: I–V-жилдлар. – Т.: Oʻzbekiston milliy ensklopediyasi, 2008.
10. Ўзбек тили лексикасининг баъзи масалалари. – Т.: Фан, 1957. – 140 б.
11. Қошғарий М. Девону луғати-т-турк. – Т.: Ғафур Ғулом, 2017. – 488 б.
12. ابراهم رحيم (1396) فرهنگى اوزبکى – درى، انتشارات ثقافت، کابل، – 606 ص.
13. دهخدا، على اکبر و همکاران (1377) لغت نامه دهخدا، تهران، 3 جلد.
14. على اکبر نفيسى (1343) غررنگ نفيسى، وزيرى، تهران 1 جلد.
15. امين شمسى شريك (1357) فرهنگ اصطلاحات ديوانى دوران مغول، فرهنگستان ادب و هنر ايران
معين محمد (1371) فرهنگ فرسى، امير كبير، تهران، 1 جلد.

**BULLETIN OF THE
INTERNATIONAL JOURNAL
“TURKOLOGICAL
RESEARCH”**

In order to implement programs and projects developed to accelerate the relationship envisaged at the summit of the Organization of Turkic States held in Samarkand, as well as to coordinate and highlight the research work carried out in the field of Turkic studies, the International Journal “Turkological Research” at Samarkand State University named after Sharof Rashidov passed the state registration. The journal is intended to publish the results of scientific research in the field of Turkic languages and dialects, the history of linguistic and literary relations of the Turkic peoples of Central Asia, the socio-cultural field. There are such headings as a young researcher, memory and our anniversaries. Articles written in Uzbek, Turkish, Russian, English and all Turkic languages are accepted.

The scientific journal is based on the decision of the Higher Attestation Commission of the Ministry of Higher Education, Science and Innovation of the Republic of Uzbekistan dated May 8, 2024 and numbered 354/5; It is included in the list of scientific publications that are recommended for candidates to receive the Doctor of Philosophy (PhD) and Doctor of Science (DSc) academic degrees in the fields of history and philology to publish their scientific results due to their theses.

**THE JOURNAL PUBLISHES ARTICLES
IN THE FOLLOWING AREAS:**

- ✓ History of socio-cultural relations of the Turkic peoples;
- ✓ Research of the Turkic World;
- ✓ Dialectology of Turkic languages;
- ✓ Geopolitics of the Turkic World;
- ✓ Folklore Studies;
- ✓ Comparative Linguistics and Literary Studies;
- ✓ Literary Relations and Translation Studies.

CONTACT ADDRESS:

Mailing Address:

140104, University boulevard, 15,
Samarkand, Uzbekistan,

Research Institute of Turkology under
Samarkand State University named after
Sharof Rashidov

Phone:

+998 99 582 93 81

+998 97 911 93 81

Telegram ID:

@turkologiya1

Email:

turkologiya.samdu@gmail.com

Website:

<https://turkologiya.samdu.uz>

REQUIREMENTS FOR ARTICLES:

1. The article is presented on 8-10 pages;
2. Article structure:
  1. The text of the article should be prepared in Times News Roman font, size 14, left: 3 cm, right: 1.5 cm, top and bottom: 2 cm; in A4 format in 1.15 intervals.
  2. The title of the article, surname, name and patronymic of the author (authors) are indicated in full and written in capital letters.
  3. Position, academic title, place of work (study), region, republic, telephone and e-mail address of the author (authors) are indicated in full.
  4. The abstract should consist of a brief content and importance of the article, results.
  5. At the beginning of each article, there should be an annotation in Uzbek, Turkish and English.
  6. The abstract should be no more than 120-150 words.
  7. At the bottom of the abstract, 7-10 keywords should be given that illuminate the content of the article.
  8. The article should be prepared in the following form:
    - a) Introduction;
    - b) Main part;
    - c) Results and Discussions;
    - d) Conclusions;
    - e) List of literature (References) – in alphabetical order;
    - f) Citations are given in brackets in the form of the author's surname - date of publication - page (Muminov, 2020: 25);
    - g) Figures, drawings, tables, diagrams are designated in Arabic numerals as "Figure". Signs or pointers are placed under the figure, in the next line, in the middle and highlighted in bold.
3. The author(s) are responsible for the scientific validity, reliability and plagiarism of the information and evidence presented in the article;
4. Articles will be considered. The journal publishes only articles recommended by experts;
5. Articles not requested will not be published and will not be returned to the authors;
6. Only 1 article of the author is published in 1 issue of the journal.

“TURKOLOGIK TADQIQOTLAR” XALQARO JURNALINING AXBOROT XATI

Davlatimiz tomonidan olib borilayotgan ijtimoiy-ma'rifiy, ilmfanni rivojlantirishga qaratilgan siyosat, Turkiy Davlatlar Tashkilotining Samarqandda o'tkazilgan sammitida ko'zda tutilgan o'zaro aloqalarni jadallashtirish bo'yicha ishlab chiqilgan dastur va loyihalarni amalga oshirish hamda turkologiya sohasida olib borilayotgan ilmiy-tadqiqot ishlarini muvofiqlashtirish va yoritish maqsadida Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universitetida “Turkologik tadqiqotlar” xalqaro jurnali ta'sis etildi. Jurnal turkiy til va shevalar, Markaziy Osiyo turkiy xalqlari lisoniy va adabiy aloqalari tarixi, ijtimoiy-madaniy sohalarda amalga oshirilayotgan ilmiy-tadqiqot ishlarining natijalarini e'lon qilishga mo'ljallangan. Jurnalda muharrir minbari, tadqiqotlar, ilmiy axborot, taqriz va e'tirof, ilmiy anjuman, yosh tadqiqotchi, xotira, yubilyarlarimiz kabi ruknlar mavjud. O'zbek, turk, rus, ingliz va barcha turkiy tillarda yozilgan maqolalar qabul qilinadi.

Ilmiy jurnal O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi OAKning 2024-yil 8-maydagi 354/5-sonli rayosat qarori asosida tarix, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiya ishlari yuzasidan dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

THE JOURNAL PUBLISHES ARTICLES IN THE FOLLOWING AREAS:

- ✓ History of socio-cultural relations of the Turkic peoples;
- ✓ Research of the Turkic World;
- ✓ Dialectology of Turkic languages;
- ✓ Geopolitics of the Turkic World;
- ✓ Folklore Studies;
- ✓ Comparative Linguistics and Literary Studies;
- ✓ Literary Relations and Translation Studies.

MUROJAAT UCHUN MANZIL:

Pochta manzili:

140104, Universitet xiyoboni, 15-uy,
Samarqand, O‘zbekiston,
Sharof Rashidov nomidagi Samarqand
davlat universiteti huzuridagi
Turkologiya ilmiy-tadqiqot instituti

Telefon:

+998 99 582 93 81

+998 97 911 93 81

Telegram ID:

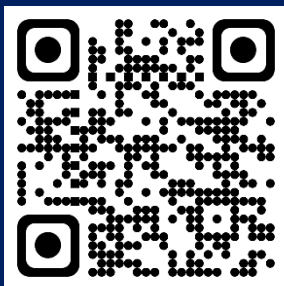
@turkologiya1

Elektron pocha:

turkologiya.samdu@gmail.com

Veb-sayt:

<https://turkologiya.samdu.uz>

MAQOLALARGA QO‘YILADIGAN TALABLAR:

- Maqola 8-10 sahifa hajmida taqdim etiladi;
- Maqolaning tarkibiy tuzilishi:
- 1. Maqola matni Times News Roman shriftida, 14 kattalikda, chap: 3 sm, o‘ng: 1,5 sm, yuqori va quyi: 2 sm; 1,15 intervalda, A4 shaklida tayyorlanishi lozim.
- 2. Maqola sarlavhasi, muallif(lar)ning familiyasi, ismi va otaismi to‘liq holatda katta harflar bilan yozilishi kerak.
- 3. Muallif(lar)ning lavozimi, ilmiy unvoni, ish (o‘qish) joylari, viloyat, respublika, telefoni va e-mail adresi to‘liq keltirilishi kerak.
- 4. Annotatsiya, maqolaning qisqacha mazmun va ahamiyati, natijalardan iborat bo‘lishi lozim.
- 5. Har bir maqola boshida o‘zbek, turk va ingliz tillarida annotatsiya bo‘lishi lozim.
- 6. Annotatsiya 120-150 so‘zdan ko‘p bo‘lmagan shaklda bo‘lishi kerak.
- 7. Annotatsiyaning pastki qismida maqola mazmunini yorituvchi 7-10 ta tayanch so‘zlar keltirilishi kerak.
- 8. Maqola quyidagi shaklda tayyorlanishi kerak:
  - a) Kirish (Introduction);
  - b) Asosiy qism (Main part);
  - c) Natijalar va muhokama (Results and Discussions);
  - d) Xulosalar (Conclusions);
  - e) Adabiyotlar (References) – alifbo tartibida keltiriladi;
  - f) Havola(snokalar)lar qavsda muallif familiyasi – nashr sanasi – sahifasi (Mo‘minov, 2020: 25) shaklida keltiriladi;
  - g) Rasm, chizma, jadval, diagrammalar «Rasm» deb arab raqamlari bilan qayd etiladi. Belgi yoki ishoralar – rasm ostida, keyingi qatorda, o‘rtada joylashtiriladi va qoraytirilgan shrift bilan belgilanadi.
- Maqolada keltirilgan ma’lumot va dalillarning ilmiy asoslanganligi, ishonchli va ko‘chirmachilik holatlari uchun muallif(lar) mas’uldir;
- Maqolalar ekspertiza qilinadi. Ekspertlar tomonidan tavsiya etilgan maqolalargina jurnalda chop etiladi;
- Tavsiya etilmagan maqolalar chop etilmaydi va mualliflarga qaytarilmaydi;
- Jurnalning 1 ta sonida muallifning faqat 1 ta maqolasi chop etiladi.

**БЮЛЛЕТЕНЬ
МЕЖДУНАРОДНОГО ЖУРНАЛА
"ТУРКОЛОГИЧЕСКИЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ"**

В целях реализации программ и проектов, разработанных для ускорения взаимоотношений, предусмотренных на состоявшемся в Самарканде саммите Организации Тюркских Государств, а также координации и освещения научно-исследовательской работы, проводимой в области тюркологии, Международный журнал, Самаркандского государственного университета имени Шарофа Рашидова, «Тюркологические исследования» прошел государственную регистрацию. Журнал предназначен для публикации результатов научно-исследовательских работ в области тюркских языков и диалектов, истории языковых и литературных связей тюркских народов Средней Азии, социокультурной области. Есть такие рубрики, как молодой исследователь, память и наши юбилеи. Принимаются статьи, написанные на узбекском, турецком, русском, английском и всех тюркских языках.

Научный журнал на основании решения Высшей аттестационной комиссии (ВАК) Министерства высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан от 8 мая 2024 года под номером 354/5; Он включен в перечень научных изданий, рекомендуемых кандидатам на получение ученых степеней доктора философии (PhD) и доктора наук (DSc) в области истории и филологии для публикации своих научных результатов по своим диссертациям.

**В ЖУРНАЛЕ ПУБЛИКУЮТСЯ
СТАТЬИ ПО СЛЕДУЮЩИМ
НАПРАВЛЕНИЯМ:**

- ✓ История социально-культурных отношений тюркских народов;
- ✓ Исследования тюркского мира;
- ✓ Диалектология тюркских языков;
- ✓ Геополитика тюркского мира;
- ✓ Изучение фольклора;
- ✓ Сравнительное языкознание и литературоведение;
- ✓ Литературные отношения и переводоведение.

КОНТАКТНЫЙ АДРЕС:

Почтовый адрес:

140104, Университетский бульвар,
15, город Самарканд, Узбекистан,
Научно-исследовательский
институт Тюркологии при
Самаркандском Государственном
Университете имени Шарофа
Рашидова

Телефон:

+998 99 582 93 81

+998 97 911 93 81

Telegram ID:

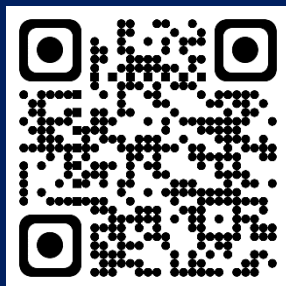
@turkologiya1

Электронная почта:

turkologiya.samdu@gmail.com

Веб-сайт:

<https://turkologiya.samdu.uz>

ТРЕБОВАНИЯ К СТАТЬЯМ:

- К публикации принимаются статьи объемом 8-10 страниц;
- Структура статьи:
  1. Текст статьи должен быть выполнен шрифтом Times News Roman, размером 14 пунктов, слева: 3 см, справа: 1,5 см, сверху и внизу: 2 см; с межстрочным интервалом 1,15, формат листа А4.
  2. Название статьи, фамилия, имя и отчество автора(ов) должны быть написаны заглавными буквами в полном регистре.
  3. Должность, ученое звание, места работы(учебы), регион, Республика, телефон и адрес электронной почты автора(ов) должны быть указаны полностью.
  4. Аннотация должна состоять из краткого содержания и важности статьи, результатов.
  5. В начале каждой статьи должна быть аннотация на узбекском, турецком и английском языках.
  6. Аннотация должна содержать не более 120-150 слов.
  7. Внизу аннотации должно быть 7-10 ключевых слов, освещающих содержание статьи.
  8. Статья должна быть подготовлена в виде:
    - a) Вступление (Introduction);
    - b) Основная часть (Main part);
    - c) Результаты и обсуждение (Results and Discussions);
    - d) Выводы (Conclusions);
    - e) Литература (References) – в алфавитном порядке
    - f) Ссылка(сноски) приводится в скобках в виде фамилии автора – дата публикации – страница (Муминов, 2020: 25);
    - g) Рисунки, чертежи, таблицы, схемы нумеруются арабскими цифрами и обозначаются как «Рисунок». Знаки или указатели размещают под рисунком, в следующей строке, посередине и выделяют жирным шрифтом.
- Автор(ы) несут ответственность за научную обоснованность, достоверность и плагиат информации и доказательств, представленных в статье;
- Статьи рецензируются. В журнале публикуются только статьи, рекомендованные экспертами;
- Нерекомендованные статьи не публикуются и не возвращаются авторам;

“TÜRKOLOJİ ARAŞTIRMALARI” DERGİSİNİN BÜLTENİ

Özbekistan Cumhuriyeti devletinin sosyal-eğitimsel ve bilimsel gelişme politikasının başarılı şekilde uygulanmasına yardımcı olmak amacıyla, Semerkant'ta düzenlenen Türk Devletleri Teşkilatının zirvesinde öngörülen karşılıklı ilişkilerin hızlandırılması için geliştirilen program ve projeleri uygulamak, bilimsel çalışmaları koordine etmek, Türkoloji alanında yürütülen araştırma çalışmaları Şeraf Reşidov adına Semerkant Devlet Üniversitesi, Uluslararası “Türkoloji Araştırmaları” dergisini tescil etmiştir. Dergi, Türk dili ve lehçeleri, Orta Asya Türk topluluklarının dil ve edebiyat ilişkileri tarihi, sosyo-kültürel alanlardaki bilimsel ve araştırma çalışmalarının sonuçlarını yayınlamayı amaçlamaktadır. Dergimizde editör kürsüsü, araştırma, bilim dünyasından, inceleme ve tanıma, bilimsel konferans, genç araştırmacı, hatıra, yıldönümleri gibi sütunlar yer almaktadır. Özbekçe, Türkçe, Rusça, İngilizce ve tüm Türk lehçelerinde yazılmış makaleler kabul edilmektedir.

Bilimsel dergi, Özbekistan Cumhuriyeti Yükseköğrenim, Bilim ve İnovasyon Bakanlığı'na bağlı Yüksek Kabul Komisyonu'nun 8 Mayıs 2024 tarihli ve 354/5 sayılı kararına esasen; tarih, filoloji alanlarında Felsefe Doktoru (Doktora) ve Bilim Doktoru (DSc) akademik derecesini almaya aday kişilerin tezleri dolayısıyla bilimsel sonuçlarını yayınlaması tavsiye edilen ilmi yayınlar listesine dâhil edilmiştir.

DERGİ AŞAĞIDAKİ ALANLARDA MAKALELER YAYINLAMAKTADIR:

- ✓ Türk Dünyasındaki sosyo-kültürel ilişkilerin tarihi;
- ✓ Türk Dünyası araştırmaları;
- ✓ Türk Lehçeleri diyalektolojisi;
- ✓ Türk Dünyasının jeopolitiği;
- ✓ Folklor çalışmaları;
- ✓ Karşılaştırmalı dilbilim ve edebiyat çalışmaları;
- ✓ Edebi ilişkiler ve çeviri çalışmaları.

İLETİŞİM ADRESİ:

Posta adresi:

140104, Üniversite Bulvarı, 15,
Semerkant şehri, Özbekistan, Şeraf
Reşidov adına Semerkant Devlet
Üniversitesine bağlı Türkoloji
Araştırmaları Enstitüsü

Telefon:

+998 99 582 93 81

+998 97 911 93 81

Telegram ID:

@turkologiya1

E-posta:

turkologiya.samdu@gmail.com

İnternet sitesi:

<https://turkologiya.samdu.uz>

MAKALE YAZIM KURALLARI:

- Makale 8-10 sayfada sunulur;
- Makale'nin yapısı:
  1. Makale metni Times New Roman yazı tipinde, 14 punto büyüklükte, sol kenarından 3 cm'lik, sağ kenarından 1,5 cm'lik, üst ve alt kenarından 2 cm'lik boşluk bırakılarak, tek sütün olarak, 1,15 satır aralığında, A4 boyutunda hazırlanmalıdır.
  2. Makalenin başlığı, yazar(lar)ın soyadı, adı ve baba adı tam olarak büyük harflerle yazılmalıdır.
  3. Yazar(lar)ın pozisyonu, akademik ünvanı, çalıştığı (öğrendiği) yer, bölgesi, cumhuriyeti, telefon ve e-posta adresi eksiksiz olarak verilmeli.
  4. Özet, makalenin amacını, önemli bulgularını ve sonuçlarını içermelidir.
  5. Her makalenin başında Özbekçe, Türkçe ve İngilizce özet bulunmalıdır.
  6. Özet, 120-150 sözcüğü geçmeyecek şekilde yazılmalıdır.
  7. Özeti alt kısmında makalenin içeriğini tanımlayacak en az 7, en fazla 10 anahtar kelimeye yer verilmelidir.
  8. Makale, aşağıdaki formatda hazırlanmalıdır:
    - a) Giriş (Introduction);
    - b) Ana bölüm (Main part);
    - c) Sonuçlar ve tartışma (Results and Discussions);
    - d) Sonuçlar (Conclusions);
    - e) Kaynakça (References) alfabetik olarak sıralanmalıdır;
    - f) Bağlantılar (dipnotlar) yazarın soyadı - yayın tarihi - sayfa şeklinde parantez içinde verilecektir (Muminov, 2020: 25);
    - g) Resim, çizim, tablo, diyagramlar "Resim" olarak Arap rakamları ile kaydedilir. İşaretler resmin altına, bir sonraki satıra, ortaya yerleştirilir ve koyu yazılır.
- Makalede sunulan bilgi ve kanıtların bilimsel dayanağı, güvenilirliği ve intihalinden yazar(lar) sorumludur.
- Makaleler hakemli olacaktır. Dergide sadece uzmanlar tarafından tavsiye edilen makaleler yayımlanır.
- Talep edilmeyen yazılar yayınlanmayacak ve yazarlarına iade edilmeyecektir.
- Derginin 1 sayısında yazarın sadece 1 makalesi yer alacaktır.

TURKOLOGIK TADQIQOTLAR

XALQARO ILMIY JURNALI

INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL OF “TURKOLOGICAL
RESEARCH”

ULUSLARARASI “TÜRKOLÖJİ ARAŞTIRMALARI” BİLİMSEL
DERGİSİ

МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ “ТЮРКОЛОГИЧЕСКИЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ”

Muharrir:

Prof. J.Eltazarov

Musahhih va texnik muharrir:

R. Shokirov

ISSN 2992-9229

2024-yil 27-dekabrda tahririy-nashriyot bo‘limiga qabul qilindi.

2024-yil 28-dekabrda original-maketdan bosishga ruxsat etildi.

Qog‘oz bichimi 60x84.1/16. «Times New Roman» garniturası.

Offset qog‘ozı. Shartlı bosma tabog‘ı –14.

Adadı 15 nusxa. Buyurtma № 189

SamDU tahririy-nashriyot bo‘limi bosmaxonasida chop etildi.

140104, Samarqand sh., Universitet xiyoboni, 15.

ISSN 2992-9229